

PAPER DETAILS

TITLE: Covid-19 Sürecinde Ergenlik Dönemindeki Bireylerin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyi ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi

AUTHORS: Habibe Yıldız Yüksel

PAGES: 84-118

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2534427>

Covid-19 Sürecinde Ergenlik Dönemindeki Bireylerin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyi ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of the Social Support Level and Happiness Levels Perceived by Adolescents in the Covid-19 Process

Habibe YILDIZ YÜKSEL¹

Makale Türü²: Araştırma Makalesi

Başyuru Tarihi: 09.07.2022

Kabul Tarihi: 04.12.2023

Atıf İçin: Yıldız Yüksel, H. (2024). Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyi ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 8(1), 84-118.

ÖZ: Bu çalışmada Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyi ve mutluluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Tarama modelinde betimsel olan bu araştırmada veri toplama araçlarından “Ergen Mutluluk Ölçeği Kısa Formu (EMÖ)” ve “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği-R(ASDÖ-R)” kullanılmıştır. Bu kapsamda Gaziantep ilinin merkez ilçelerindeki farklı lise türlerinde eğitim gören 1184 öğrenciye ulaşılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için “t-testi”, “tek yönlü Varyans Analizi” ve “çoklu regresyon” analizleri uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ve mutluluk düzeylerinde; cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, anne-baba ilişki durumu, sosyal güvence durumu, anne-baba genel tutumu, yaşamını geçirdiği yerleşim yeri, anne öğrenim durumu ve baba öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ek olarak; cinsiyete göre aileden ASD (Algılanan Sosyal Destek), okul türüne göre öğretmen ve arkadaşan ASD, ebeveyn ilişki durumuna göre arkadaşan ASD, yerleşim yerine göre aileden ve öğretmenden ASD, baba öğrenim durumuna göre öğretmen ve aileden ASD ile anne öğrenim durumuna göre algılanan sosyal desteğin hiçbir boyutunda anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Ergenlerin mutluluk düzeyinin %17’sinin algılanan sosyal destekle açıklandığı bulunmuştur. Araştırma sonuçları tartışma ve sonuç bölümünde açıklanarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular ilgili literatür verileri ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Ergenlik, Covid-19, mutluluk, sosyal destek

ABSTRACT: The aim of this study is to examine the effect of the social support perceived by adolescents on happiness levels during the Covid-19 process. In this research, which is descriptive in the screening model,

¹ Dr. Psikolojik Danışman, Hamiyet-İbrahim Gözeri Anadolu Lisesi, pdr.habibe@gmail.com, 0000-0002-7878-4437

² Bu çalışma Hasan Kalyoncu Üniversitesi’nin 050.01.01-18064 sayılı etik kurul kararıyla yürütülmüştür.

"Adolescent Happiness Scale Short Form (SSF)" and "Perceived Social Support Scale-R(PSSS-R)" were used as data collection tools. In this context, 1184 students studying in different types of high schools in the central districts of Gaziantep province were reached. "T-test", "one-way Analysis of Variance" and "multiple regression" analyses were used for the relationship between the variables. According to the results of the research; In the Covid-19 process, it was found that there were significant differences between the groups according to the variables of social support and happiness levels perceived by adolescents; gender, school type, grade level, parents' relationship status, social security status, general attitude of the parents, the place where they spent their lives, the mother's education status and the father's education status. In addition, no significant differentiation was found in any dimension of Perceived Social Support (PSS) according to gender, PSS from teachers and friends according to school type, PSS from friends according to parental relationship status, PSS from parents and teachers according to place of residence, PSS from teachers and parents according to father's education level, and no significant differentiation was found in any dimension of Perceived Social Support according to mother's education level. It was found that 17% of adolescents' happiness level was explained by perceived social support. The results of the research were evaluated by explaining in the discussion and conclusion section. The findings were discussed in the light of the relevant literature data and suggestions were made.

Keywords: Adolescence, Covid-19, happiness, social support

1. GİRİŞ

Bireyler zorlu yaşam olayları ile karşılaştığında sarsılabilir ve yeniden denge kurabilmek için çeşitli kaynaklardan destek alma çabası içine girebilirler. Bu kaynaklardan bazıları; aile, arkadaş, öğretmen gibi sosyal destek kaynakları olabilmektedir. Aynı zamanda insanlar, kritik yaşam dönemlerinde de hayatı olumsuz değerlendirebilmektedir. Özellikle gelişimsel krizlerle beraber travmatik olaylar da gerçekleştiğinde bireylerin iyi oluş hali yani mutluluk düzeyi olumsuz etkilenebilir. Böyle zamanlarda yalnız hisseden bireyin çevresinden algıladığı sosyal destek iyileştirici ve mutluluk verici olabilmektedir (Ünal ve Şahin, 2013). Bireyler tarafından algılanan sosyal destek kaynaklarının bireyler üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür (Başer, 2006). Birey ihtiyaç duyduğu sosyal desteği aldığı ya da destek alabilecek kaynakları olduğuna inandığında kendini daha mutlu hissedebilmektedir (Şahin, 2011). Özer (2009), psikolojik bir ihtiyaç olan sosyal desteğin karşılanması ölçüsünde bireylerin mutluluğunun da arttığını ifade etmektedir. Benzer şekilde Saygın (2008), mutlu insanların mutsuz insanlara göre çevrelerinden daha çok destek aldıklarını belirtmektedir.

Sosyal destek, zorlu yaşam olayları sırasında bireylerin çevresinden (aile, komşu, arkadaş ...) aldığı maddi veya manevi yardım şeklinde tanımlanabilir (Eker ve Arkar, 1995). Algılanan sosyal destek ise yardım, güvenlik, sosyal bir gruba ait olma gibi eğilimlerin gerektiğinde ortaya çıkabileceğine dair inanç anlamına gelmektedir (Başer 2006). Birey tarafından algılanan sosyal destek birçok değişkenle ilişkilendirilebilir. Sosyal destek kaynağı, kişiye ihtiyaç duyduğunda yardım sunabilecek kişileri ifade eder. Yani kişinin zor zamanlarda ihtiyaç hissettiğinde destek aldığı ve resmi olmayan çevresi demektir. Kişiler zorluklarla karşılaştıklarında yakın çevrelerinden destek alarak bu zorlukları aşmaya çalışırlar. Kişinin ailesi, arkadaşları, iş çevresi, eşi, dostları, komşuları ve öğretmenleri sosyal destek kaynaklarından bazılarını oluşturmaktadır (Yıldırım, 1997). Son yıllarda yapılmış araştırmalarda bireylerin algıladığı sosyal desteğin hem fiziksel hem de ruhsal olumlu etkilerinin olduğu bulunmuştur (Christenfeld, vd., 1997; Leathers vd., 1997; Kuzucu vd., 2020; Kapıkıran ve Özgüngör, 2009; Öztosun, 2018). Araştırmacılar bireyin sosyal ilişkilerinin, “sosyal destek” olarak algılanıp algılanmadığını belirlemek amacıyla kişinin ilişkileriyle ilgili algısını inceleyerek bireyin sosyal destek algısına ilişkin fikir edinmeye çalışmaktadır. Toplum temelli ruh sağlığı yaklaşımının da etkisiyle uzmanlar aile, yakın arkadaş ve çevreyle kurulan sosyal ilişkilerden sağlanan destekten yararlanmaya yönelmişlerdir (Eker, vd., 2001). Yüksek sosyal destek algısı, bireyin hem iyi oluş halini hem de psikolojik durumunu olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Başer, 2006).

Algılanan sosyal destek mutlulukla yakından ilişkilidir. Bu sebeple özellikle kriz dönemlerinde bireyin mutluluk düzeyini yani iyilik halini arttırmada sosyal destek kaynaklarından aile, öğretmen ve ruh sağlığı uzmanlarının önemi vurgulanmıştır (Polat ve Kılıç, 2022; Günlü, 2022; Çaykuş ve Mutlu Çaykuş, 2020). Birey ihtiyaç duyduğu sosyal desteği aldığı zamanda kendini rahatlamış ve mutlu hissedebilir. Saygın’a (2008) göre de bireylerin algıladığı sosyal destek düzeyinden mutlulukları da etkilenmektedir.

Pozitif psikoloji temsilcileri 2000’li yıllarda dünyada yaşanan hızlı değişimlerle beraber ruh sağlığı çalışmalarında benimsenen problem odaklı yaklaşımdan uzaklaşarak kişinin iyilik halini arttırmayı hedefleyen girişimsel odaklı çalışmalar yapmaya yönelmişlerdir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

Bu çalışmalarda, bireylerin iyilik hallerini arttırmayı sağlayan çeşitli değişkenler incelenmiştir. Bu değişkenlerden bazıları; yaşam doyumu, benlik saygısı, öz yeterlik, öznel iyi olmuş gibi kişilerin güçlü yanlarını ve değerlerini kapsayan konuları içermektedir. Bu yaklaşımda özellikle mutluluk kavramı merkeze alınarak incelenen konulardan biri olmuştur (Park, 2004). Öznel iyi oluş, bireyin yaşamını ve yaşamına ilişkin duygularını değerlendirmesini içerir. Pozitif psikoloji yaklaşımında mutluluk kavramı,

öznel iyi oluş kavramı ile ilişkilendirilmiştir. Öznel iyi oluş ya da mutluluk; olumlu duygular, olumsuz duygular ve yaşam doyumu olmak üzere üç kategoriden oluşur (Diener, 1984). Mutlu insanların arkadaşlarından, çevresinden ve ailesinden daha çok destek aldığı ve onlarla daha güçlü ilişkiler kurduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda mutluluk, iyi bir yaşamın gereği olarak tüm dünyada kabul görmektedir. Tüm insanlar mutlu olmak ister ve mutlu olacakları bir yaşam hayal ederler. Ve bu hayalin gerçeğe dönüşmesini istemektedirler (Türkdoğan, 2010).

Mutluluk ile ilgili birçok yaklaşım bulunmaktadır. Erek Kuramına göre, hedefler ve ihtiyaçlar karşılandıkça mutluluğa ulaşılır. Bu yaklaşıma göre hedeflere ulaşmak bireyleri mutlu ettiği gibi mutsuz da edebilir. Hem bireylerin hedef ve isteklerinin birbirleriyle çatışmasından kaynaklı hem de kısa sürede mutluluk veren hedefler bireyin uzun sürede mutluluk verecek olan hedeflerinin sonuçlarını etkileyebileceğinden bireylerin mutluluğu engellenebilir (Diener, 2000). Ancak Etkinlik Kuramına göre ise bireyler hedeflerinin gerçekleşmesiyle değil, hedeflere ulaşmaya çalışırken yaptıkları etkinlikler aracılığıyla mutlu olurlar. Örneğin; Seligman ve Csikszentmihalyi (2000) akış halini, insanların kendilerini tüm benlikleriyle bir işe vermesi olarak tanımlar. Burada akış, insanların mutluluğa gitme sürecini inceleyen bir kontrol mekanizması olarak tanımlanabilir. Diğer bir yaklaşım ise sosyal karşılaştırma yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda bireylerin kendini çevresine göre konumlandığı ve mutluluk düzeyi ile ilgili bir değerlendirmede bulunduğu belirtilir. Yani başkalarına göre daha iyi durumdaysa birey mutlu olur, değilse daha az mutlu olmaktadır (Yavuz, 2006).

Sosyal destek kavramı, Kurt Lewin'in "Alan Kuramı" ve davranış tanımına dayanır (Polat ve Kılıç, 2022; Polat ve Kılıç, 2022). Kurt Lewin'e göre "yaşam alanı" bireyin davranışlarını aynı anda etkileyen etkenlerin tümü, davranış ise çevre ile bireyin işlevidir. Bu tanımda yer alan "çevre" kavramı fiziksel çevrenin içindeki psikolojik çevredir. Psikolojik çevrenin tüm unsurları davranışı etkiler. Bu nedenle davranış bu ruhsal çevrede olan değişimdir. Bu yaklaşıma göre kişinin olumsuz davranışlarını değiştirmek için, içinde yaşadığı psikolojik çevrenin yapısında değişiklik yapmak gerekmektedir. Bireyin "sosyal destek sistemi" kendi ruhsal çevresinde bulunmaktadır (Yıldırım ve Ergene, 2003).

İlişkisel-Kültürel Yaklaşıma göre; insanlar, denge sarsıcı risk durumlarıyla karşılaştığında bu dengesizliği ortadan kaldırarak yeniden uyum sağlamak ve iyilik halini devam ettirmek için bazı destek kaynaklarından yararlanırlar. Bu kaynaklar arasında; aile desteği, sosyal destek, kurumsal destek, güçlü kişilik özellikleri, empati, arkadaş desteği ve yakın çevre desteği gibi koruyucu faktörler sayılmaktadır (Jordan, 2008). Sosyal destek, yapısı ve işlevi gereği iki şekilde incelenmektedir. Kişinin kimlerden destek aldığı, bu destek verenlerin kişiye yakınlık derecesi ve sayısı yapısal destekte önemli unsurlardır. Bu verilen desteğin kişi için anlamı, ihtiyacını karşılayıp karşılamadığı ve kişi için önem derecesi de işlevsel destek için önem arz etmektedir (Yıldırım, 2004). Bu açıdan bakıldığında Covid-19 sürecinde öğrencilere sağlanan sosyal desteğin işlevsel olup olmadığı merak edilmektedir. Alanda yapılan araştırmalara bakıldığında yetişkinlere yönelik yapılmış araştırmaların olduğu ancak birçok gelişim krizinin de eşlik ettiği ergenlik dönemindeki bireylere yönelik çalışmaların bu konuda sınırlı olduğu görülmektedir (Polat & Kılıç, 2022; Aydın Küçük , 2021; Günlü, 2022).

Ergenlik dönemindeki gençler için aile, öğretmen ve arkadaş ilk sosyal destek grupları arasındadır. Aynı zamanda ergenlik dönemi, bireyin kendini anlamaya ve tanımaya çalıştığı bir gelişim dönemidir. Bu süreçte birey, yetişkinliğe hazırlanmaktadır. Ergenlik dönemdeki bireylerin istekleri, ihtiyaçları ve problemleri birçok araştırmaya konu olmuştur. Ergenlerin sosyal destek algısını araştıran çalışmalara

bakıldığında düşük sosyal destek algısına sahip olan ergen bireylerde daha fazla depresyona, kaygıya ve boyun eğici davranışlara rastlandığı görülmektedir (Yıldırım ve Ergene, 2003).

Tüm dünyayı etkisi altına alan ve Türkiye'yi de etkileyen Covid-19 pandemisi; insanların sosyal ilişkilerini, işlerini, eğitim hayatlarını ve sağlıklarını etkilemesi ile birlikte çocukluk, ergenlik, yetişkinlik, yaşlılık gibi gelişim dönemlerinin getirdiği krizleri aşma becerisini de olumsuz yönde etkilemiştir (Coşkun ve Mutlu Coşkun, 2023). Türkiye'de hastalığın yayılmasını engellemek amacıyla iş yerlerinin, restoranların, okulların kapatılması gibi sosyal hayatı kısıtlayıcı bir çok önlem alınmıştır. Bu durum ergenlik dönemindeki bireylerin sosyal ilişkilerinin ve hareket alanlarının kısıtlanmasını da beraberinde getirerek alınan önlemlerin gençler üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Bu etkiler; ergenlik dönemindeki bireylerin kaygı, korku, yalnızlık gibi duygularının artması ile algılanan sosyal destek düzeylerinin azalması şeklinde sıralanabilir (Karakayalı Ay, Yıldırım ve Benli, 2022).

İnsan yaşamındaki önemli gelişim dönemlerinden olan ergenlik; biyolojik, psikolojik ve sosyolojik değişimlerle karakterize olmuş bir dönemdir. Bu sebeple ergenlerin başta aileleri olmak üzere arkadaşları, öğretmenleri kısaca sosyal çevreleri ile sağlıklı ilişkiler geliştirmeleri önem arz etmektedir. Zihinsel, fiziksel ve duygusal olarak değişim yaşayan ergenlik dönemindeki bireyler; toplumsal ve mesleki kimliklerini kazanmayı, kendi problemlerine çözümler bulmayı hedefleyen özgür bireyler olma çabası gösterirler. Bu nedenlerle sosyal çevre kendilerini keşfetmeleri, tanımaları ve özgürlük arayışları için oldukça önemli görülmektedir. Covid-19 pandemisinde alınan önlemler arasında olan okulların kapatılması gibi sosyal hayatı kısıtlayıcı önlemlerin ergenlerin sosyal becerilerinin gelişmesine ilişkin sorunlar da yaratacağı düşünülmektedir (Öncü, 2022).

Covid-19 pandemi döneminin hem karantina hem de hastalık sürecinde öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin yalnızlık ve belirsizlik içerisinde kendilerini çaresiz hissettikleri gözlemlenmiştir. Bazı öğrencilerin kimseyle görüşmediği, duygu ve düşüncelerini paylaşmadığı ve yakın çevreleriyle iletişim kurmaktan kaçındığı anlaşılmıştır. Her şeye rağmen rutinlerine devam edebilen ve çevresiyle bağını koparmayan öğrencilerin olduğu da gözlemlenmiştir. Sosyal ilişkilerini uzaktan da olsa sürdüren bireylerin daha iyi hissetmeleri mutluluk düzeylerini de olumlu yönde etkileyebilmektedir. Ergenlik dönemindeki bireylerin yaşanan travma (Covid-19 pandemisi) sürecinde iyi oluş hallerine katkı sağlayan faktörlerin bilinmesinin kişilerin iyileştirilme süreçlerine önemli katkılar sağlayacağı ve incelenen değişkenlere ilişkin yaşantılarıyla ilgili hissettikleri duyguların mutluluk ve algılanan sosyal destek düzeyleri açısından da önemli olacağı ön görülmektedir. Ek olarak, ergenlik dönemindeki bireylerin risk durumlarıyla başa çıkma becerilerini geliştirmek için Covid-19 pandemisi dönemindeki mutluluk ve sosyal destek kaynaklarının neler olduğunu inceleyecek çalışmaların olması önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyi ve mutluluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Algılanan sosyal destek ve mutluluk değişkenleri ile ilişkili olabileceği düşünülmüş ve incelenen bağımsız değişkenlerin ne kadar ilişkili olduğunu bilmenin ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojisine, mutluluk düzeylerine ve sosyal ilişkilerinin gelişimine katkı sağlayacağı ön görülmüştür. Ek olarak bu araştırmanın salgın, algılanan sosyal destek ve mutluluk gibi değişkenleri incelemeyi hedefleyen araştırmalara örnek olacağı; ebeveynlere, öğretmenlere, yöneticilere ve psikolojik danışmanlara öneriler sunacağı düşünülmüştür. Sosyal ilişkilerin azaldığı, insanların mesafeyi koruyarak iletişim kurduğu, iletişim kopukluklarının olduğu, kişilerarası ilişkilerin zedelendiği bu günlerde mutluluk ve algılanan sosyal destek gibi bireylerin hayatında önemli olan konuların ne tür değişkenlerden nasıl etkilendiğinin belirlenerek betimlenmesi

önemli görülmektedir. Buradan hareketle ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ve mutluluk düzeylerinin okul türlerine, sınıf düzeylerine, anne-baba ilişki durumlarına, sosyal güvence durumlarına, anne-baba genel tutumlarına, yaşamını geçirdiği yerleşim yerlerine, ebeveyn eğitim durumlarına göre incelenmesi önemli görülmüştür.

1.1. Problem

Bu araştırmada lise öğrencisi ergenlerin Covid-19 sürecinde algıladıkları sosyal destek ve mutluluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları okul türlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları anne-baba ilişki durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları sosyal güvence durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
6. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları anne-baba tutumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları yerleşim yerlerine göre farklılaşmakta mıdır?
8. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları annelerinin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
9. Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları babalarının eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
10. Covid-19 sürecinde ergenlerin sosyal destek düzeyi, mutluluk düzeylerini yordamakta mıdır?

Toplum sağlığını korumak amacıyla insanların fiziksel sağlığı, aile sağlığı, psikolojik sağlığı gibi birçok alanda araştırmalar yapılmaktadır. Bulaşıcı hastalıklarından ve bu hastalıkların olumsuz etkilerinden kurtulmak için toplumun psikolojik, fizyolojik, kültürel ve sosyal koruyucu faktörlerinin incelenmesi önemlidir. Buradan hareketle Covid-19 bulaşıcı hastalığının biyo-psiko-sosyal etkilerinin devam ettiği normalleşme döneminde toplumu oluşturan bireylerin daha işlevsel hale gelmesi, olumlu davranışların gelişmesi ve ergenlik dönemindeki bireyleri bu dönemin zararlı etkilerinden korumak için zaten gelişimsel olarak birçok denge sarsıcı duruma uyum sağlamaya çalışan ergenlik dönemindeki bireylere yardımcı olmak amacıyla mutluluk düzeyleri ve sosyal destek kaynakları incelenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyi ve mutluluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde desenlenmiş betimsel bir araştırmadır. İlişkisel araştırma, birden fazla değişken arasındaki ilişkinin müdahale edilmeden birlikte değişimlerinin incelendiği bir araştırma türüdür (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2008).

2.2. Araştırma Grubu

Bu araştırmaya 750 kız, 434 erkek olmak üzere, Anadolu, fen, meslek ve sosyal bilimler liselerinde eğitim görmekte olan 1250 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Araştırma verileri uygun örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Hatalı verilerin ve uç değerlerin elenmesiyle araştırmaya 1184 (750 kız, 434 erkek) öğrenci dahil edilmiştir. Eğitim düzeyi değişkeninde lisans üstü eğitim düzeyinde olanların sayısı normal dağılım özelliği için yeterli olmadığından uzman görüşü alınarak “lisans ve lisans üstü” kategorisi birleştirilmiştir. Yerleşim yeri değişkeninde de kasaba yerleşim bölgesi verileri ilçe merkezi verileriyle uzman görüşleri doğrultusunda birleştirilmiştir. Araştırma grubu uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. “Uygun/Kazara örnekleme yöntemi; zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir.” şeklinde tanımlanmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2008). Öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Ergenlerin Araştırmada Kullanılan Değişkenlere Göre Dağılımı

N=1184		N	%
Cinsiyet	Kız	750	63,3
	Erkek	434	36,7
Okul Türü	Anadolu Lisesi	723	61,1
	Sosyal Bilimler Lisesi	103	8,7
	Fen Lisesi	20	1,7
	Meslek Lisesi	338	28,5
Sınıf Düzeyi	Hazırlık	160	13,5
	9. Sınıf	318	26,9
	10. Sınıf	169	14,3
	11. Sınıf	169	14,3
	12. Sınıf	368	31,1
Anne-Baba İlişki Durumu	Evli (Birlikte)	1074	90,7
	Evli (Ayrı)	25	2,1
	Boşanmış	45	3,8
	Diğer	40	3,4

Sosyal Güvence	Yok	267	22,6
	Ssk	629	53,1
	Emekli Sandığı	79	6,7
	Bağ- Kur	108	9,1
	Diğer	101	8,5
Anne-Baba Tutumu	Koruyucu	776	65,5
	Demokratik	187	15,8
	İlgisiz	73	6,2
	Otoriter	148	12,5
Yerleşim Bölgesi	İl Merkezi	782	66,0
	İlçe Merkezi	323	27,3
	Kasaba	9	0,8
	Köy	70	5,9
Anne Eğitim Düzeyi	Okuma-yazma yok	100	8,4
	İlkokul	562	47,5
	Ortaokul	243	20,5
	Lise	231	19,5
	Önlisans	18	1,5
	Lisans	22	1,9
	Lisansüstü	8	0,7
Baba Eğitim Düzeyi	Okuma-yazma yok	22	1,9
	İlkokul	449	37,9
	Ortaokul	297	25,1
	Lise	305	25,8
	Önlisans	33	2,8
	Lisans	68	5,7
	Lisansüstü	10	0,8

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ergenlik dönemindeki bireylerin cinsiyet değişkenine göre %63,3'ünün kız %36,7'sinin erkek olduğu, okul türü değişkenine göre %61,1'inin Anadolu lisesi %8,7'sinin Sosyal Bilimler Lisesi, %1,7'sinin Fen Lisesi ve %28,5'inin Meslek Lisesinde eğitim gördüğü, sınıf düzeyi değişkenine göre %13,5'inin hazırlık sınıfı, %26,9'unun 9. Sınıf, %14,3'ünün 10. Sınıf, %14,3'ünün 11. Sınıf ve %31,1'inin 12. Sınıf düzeyinde eğitim aldığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada; katılımcıların özelliklerini belirlemek için araştırmacının oluşturduğu “Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Katılımcıların mutluluk düzeylerini belirlemek için “Ergen Mutluluk Ölçeği (EMÖ)” ve algılanan sosyal destek düzeylerini belirlemek için de “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği-R(ASDÖ-R)” kullanılmıştır.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Bu araştırmada katılımcıların “cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, anne-baba ilişki durumu, sosyal güvence durumu, anne-baba genel tutumu, yaşamını geçirdiği yerleşim yeri, anne öğrenim durumu ve baba öğrenim durumu” ile ilgili bilgi toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından demografik bilgi formu oluşturulmuştur.

2.3.2. Ergen Mutluluk Ölçeği (EMÖ)

EMÖ ölçeği; Işık ve Üzbe Atalay (2019) tarafından ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören (11-17 yaş) arası ergenlik dönemini yaşayan öğrencilerin mutluluk düzeylerini değerlendirmek üzere geliştirilmiştir. Ölçek toplam 15 madde ve beşli likert tipi bir envanterdir. Ölçek maddeleri “Tamamen Katılıyorum (5), Çoğunlukla Katılıyorum (4), Biraz Katılıyorum (3), Çoğunlukla Katılmıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1)” şeklinde puanlanmaktadır. Herhangi bir ters maddesi bulunmayan tek boyutlu bir ölçektir. Ölçeğin geçerliliğini incelemek amacıyla EMÖ'nün PANAS (Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği) ve “Genel olarak ne kadar mutlu hissediyorsun?” sorusuna verilen cevaplar kullanılarak yapılan ölçüt geçerliği sonucunda, öğrencilerin “EMÖ” toplam puanları ile pozitif duygu ve genel mutluluk düzeyi ile aralarında pozitif yönlü ve orta düzeyde, negatif duygu ile ise negatif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunduğu belirtilmiştir. Ölçeğin, güvenirliğini belirlemek amacıyla iç tutarlılık analizi ve test tekrar test analizi olmak üzere iki analiz yapılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan DFA bulgularına bakıldığında uyum indekslerinin RMSEA = .06, SRMR = .03, GFI = .93, NFI = .97, CFI = .98 ve AGFI = .91 olduğu görülmüştür. Ölçeğin, güvenirliğini belirlemek amacıyla yapılan iç tutarlılık analizi sonuçlarının ise Croanbach alpha güvenirliği ($r = .92$, $p < .00$) olduğu rapor edilmiştir (Işık ve Üzbe Atalay, 2019). Bu araştırma kapsamında ise Croanbach alpha güvenirliği ($r = .84$, $p < .00$) olarak bulunmuştur.

2.3.3. Algılanan Sosyal Destek Ölçeği-R(ASDÖ-R)

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Yıldırım (1997) tarafından geliştirilmiş ve 2004 yılında revize edilmiştir. Bu çalışmada Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin revize edilmiş formu (ASDÖ-R) kullanılmıştır. Ölçeğin “Aile Desteği”, “Arkadaş Desteği” ve “Öğretmen Desteği” olmak üzere üç alt ölçeği bulunmaktadır. Ölçekte toplamda 50 madde yer almaktadır. Ölçeğin geçerliliğini incelemek amacıyla benzer ölçekler geçerliliği yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada ölçüt geçerliliğinin benzer iki ölçeğin toplam puanları ile alt ölçeklerine ilişkin puanlar arasındaki korelasyon "Pearson Korelasyon Katsayısı" ile hesaplanarak bulunduğu belirtilmiştir. Yapılan analizler sonucunda iki ölçeğin toplam puanları arasında 0.69, Aile ile Ana-baba alt ölçekleri arasında 0.55; Arkadaş ile sınıf arkadaşı arasında 0.56 ve öğretmen alt ölçekleri arasında ise 0.78 korelasyonlar bulunduğu ifade edilmiştir. Ölçeğin, güvenirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır ve ölçeğin tümü için Croanbach alpha güvenirliği $r = .93$, Aile için Croanbach alpha güvenirliği $r = .79$, akraba için Croanbach alpha güvenirliği $r = .76$, arkadaş için Croanbach alpha güvenirliği $r = .74$, öğretmen için Croanbach alpha güvenirliği $r = .75$ ve toplam için Croanbach alpha güvenirliği $r = .80$ bulunduğu belirtilmiştir. Ölçekte olumsuz ifadeyle yazılan 17., 29. ve 44. maddeler ters puanlanmaktadır (Yıldırım, 2004).

2.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla E-97105791-050.01.01-18064 numaralı belge sayısı ile gerekli izinler alınmıştır. İlgili kurumların müdür ve okul psikolojik danışmanlarına bilgi verilerek öğrencilere; ölçekler, Google form olarak gönderilip seçkisiz örnekleme yöntemi ile veriler online toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi ve Yorumu

Bu araştırmada, ANOVA analizinin normallik ve varyans homojenliği incelenmiştir. Levene Testi varyans homojenliğini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu analizlerle ilgili sonuçlar Tablo 2’te verilmiştir.

Tablo 2: Varsayımların Analiz Sonuçları

		F	Sd1	Sd2	p.
EMÖ TOPLAM	Cinsiyet	,347	1	1182	,556
ASD TOPLAM		3,325	1	1182	,068
EMÖ TOPLAM	Okul Türü	,515	3	1180	,672
ASD TOPLAM		,762	3	1180	,515
EMÖ TOPLAM	Sınıf Düzeyi	3,044	4	1179	,016
ASD TOPLAM		2,142	4	1179	,074
EMÖ TOPLAM	Anne-Baba İlişki Durumu	,980	3	1180	,401
ASD TOPLAM		1,394	3	1180	,243
EMÖ TOPLAM	Sosyal Güvence Durumu	1,513	4	1179	,196
ASD TOPLAM		3,326	4	1179	,010
EMÖ TOPLAM	Anne-baba Tutumu	2,267	3	1180	,079
ASD TOPLAM		2,492	3	1180	,059
EMÖ TOPLAM	Yerleşim Yeri	2,583	2	1181	,076
ASD TOPLAM		2,645	2	1181	,071
EMÖ TOPLAM	Anne Eğitim Düzeyi	,664	5	1178	,650
ASD TOPLAM		1,548	5	1178	,172
EMÖ TOPLAM	Baba Eğitim Düzeyi	1,052	5	1178	,385
ASD TOPLAM		1,976	5	1178	,080

Tablo 3’te araştırma grupları için, bağımsız değişkenler arasındaki dağılım Levene’s Testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına baktığımızda bağımsız değişkenlerin her biri için hata varyanslarının eşit olduğu bulunmuştur ($p>.05$). Ergen Mutluluk Ölçeğinde sınıf düzeyi ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinde ise sosyal güvence değişkenlerine göre varyans homojenliğinin sağlanamadığı ($p<.05$) görülmüştür. Bu boyutların Basıklık (Kurtosis) ve Çarpıklık (Skewness) Katsayısı değerlerine

bakıldığında araştırma verilerinin parametrik analiz yöntemleri kullanılarak incelenmesi uygun görülmüştür. Yapılan analizlerde tüm çözümlemelerde manidarlık düzeyi olarak .05 belirlenmiştir.

Bu çalışmada, ölçekler kullanılarak elde edilen verilerin “SPSS 22.0” programı ile analizleri yapılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerden alınan toplam puanların dağılımının normalliğini incelemek amacı ile Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) testleri yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Varsayımların Analiz Sonuçları

Ölçekler ve Alt Ölçekler		N 1184		Skewness (Çarpıklık)		Kurtosis (Basıklık)	
		Ort	S.s.	SD	P	SD	p
EMÖ ASDÖ-R	EMÖ Toplam	52,10	13,97	,071	-,33	,142	-,575
	Aileden ASD	33,10	10,02	,071	,79	,142	-,355
	Arkadaştan ASD	20,81	6,60	,071	1,20	,142	,512
	Öğretmenden ASD	28,20	8,93	,071	,88	,142	-,069
	Genel ASD	52,10	13,97	,071	-,33	,142	-,575

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, SD=Standart Hata, p=anlamlılık değeri

Tablo 4 incelendiğinde; ergenlik dönemindeki bireylerin, “Ergen Mutluluk Ölçeği” ve “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin” boyutlarından aldıkları puanların dağılımının normalliğini belirlemek üzere yapılan “Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) testi” sonuçlarına göre puanlar parametrik (normal) dağılım aralığında görünmektedir.

Varsayımların analiz sonuçlarına bakıldığında varyansların homojen olduğu gözlemlenmiştir. Analizler doğrultusunda: Dağılımın normallik göstermesi, parametrik istatistiksel işlemler yapmaya uygun olduğundan “t-testi” “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” ve “çoklu regresyon” analizlerinin yapılması kararlaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerinin analizinden elde edilen bulgular sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Alt Problemleri ile İlgili Bulgular

Araştırmanın ana problemi olan “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyi ile mutluluk düzeyleri çeşitli değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” problemine ve alt problemlere ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.1.1. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “t-testi” yapılmış olup bulgular “Tablo 5” te sunulmuştur.

Tablo 5: Ergenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili T-Testi Sonuçları

Ölçekler ve alt ölçekler		Kız		Erkek		t	p
		n =750		n =434			
		Ort	S.s.	Ort	S.s.		
EMÖ	EMÖ Toplam	50,77	13,79	54,38	14,00	-4,318	,00*
ASDÖ-R	Aileden ASD	32,75	9,69	33,70	10,56	-1,578	,11
	Arkadaştan ASD	20,48	6,40	21,38	6,89	-2,262	,02*
	Öğretmenden ASD	27,78	8,77	28,92	9,16	-2,103	,03*
	Genel ASD	81,02	21,07	84,01	22,78	-2,279	,02*

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 5 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”nin; “Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı”, “Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek Algısı” ve “Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından aldığı puanların cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma gösterdiği ve bu farklılaşmanın erkekler lehine olduğu bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”nin; “Aileden Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutunda anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

3.1.2. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Okul Türüne Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları okul türlerine göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 4”te sunulmuştur. Analizin ön koşullarından; sosyal destek ile mutluluk bağımlı değişkenlerinin bağımsız değişkenlerin her bir düzeyi için normal dağılım özelliği göstermektedir. Bu koşullara ilişkin bulgular Tablo 6’da belirtilmiştir.

Tablo 6: Ergenlerin Okul Türü Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Okul Türü	n	Ort	S.s.	F	p	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMİÖ TOPLAM	A Anadolu Lisesi	723	52,55	13,76	2,675	,04*	B>A>C>D
	B Sosyal Bilimler Lisesi	103	54,35	14,26			
	C Fen Lisesi	20	50,80	17,29			
	D Meslek Lisesi	338	50,51	14,01			
Aileden ASD	A Anadolu Lisesi	723	32,82	10,23	4,743	,00*	D>A>C>B
	B Sosyal Bilimler Lisesi	103	30,54	8,80			
	C Fen Lisesi	20	32,43	10,70			
	D Meslek Lisesi	338	34,51	9,71			
Arkadaştan ASD	A Anadolu Lisesi	723	20,43	6,58	3,933	,00*	D>A>B>C
	B Sosyal Bilimler Lisesi	103	20,21	6,13			
	C Fen Lisesi	20	20,02	6,11			
	D Meslek Lisesi	338	21,84	6,71			
Öğretmenden ASD	A Anadolu Lisesi	723	28,04	9,00	2,845	,03*	C>D>A>B
	B Sosyal Bilimler Lisesi	103	26,36	9,06			
	C Fen Lisesi	20	30,73	11,49			
	D Meslek Lisesi	338	28,94	8,50			
Genel ASD	A Anadolu Lisesi	723	81,31	22,10	4,618	,00*	D>C>A>B
	B Sosyal Bilimler Lisesi	103	77,12	20,26			
	C Fen Lisesi	20	83,19	24,86			
	D Meslek Lisesi	338	85,31	20,88			
	Toplam	1184	82,12	21,75			

Ort^a=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 6 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden Algılanan Sosyal Destek Algısı Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı, Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek Algısı ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından almış oldukları puanların okul türüne farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu gözlemlenmektedir (F=2,675; p=.04), (F=4,743; p=.00), (F=3,933; p=.00), (F=2,845; p=.03), (F=4,618; p=.00). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; Ergen Mutluluk Ölçeğinden alınan puanlar açısından sosyal bilimler lisesinde eğitim alan bireyler yönünde, “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden ve Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından alınan puanlar açısından meslek lisesinde eğitim alan bireyler yönünde ve “Öğretmenden

Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutundan alınan puanlar açısından ise fen lisesinde eğitim alan bireyler yönünde olduğu bulunmuştur.

3.1.3. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 7”de sunulmuştur.

Tablo 7: Ergenlerin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	n	Ort	S.s.	F	P	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMÖ TOPLAM	A Hazırlık	160	52,35	14,42	7,591	,00*	B>D>A>C>E
	B 9.Sınıf	318	54,69	14,28			
	C 10.Sınıf	169	51,24	14,11			
	D 11.Sınıf	169	53,98	11,49			
	E 12.Sınıf	368	49,27	13,98			
Aileden ASD	A Hazırlık	160	31,53	9,11	6,412	,00*	E>C>B>A>D
	B 9.Sınıf	318	32,58	10,35			
	C 10.Sınıf	169	32,73	9,73			
	D 11.Sınıf	169	31,45	8,86			
	E 12.Sınıf	368	35,16	10,44			
Arkadaştan ASD	A Hazırlık	160	20,65	6,46	,643	,63	
	B 9.Sınıf	318	21,00	6,88			
	C 10.Sınıf	169	20,51	6,28			
	D 11.Sınıf	169	20,26	6,44			
	E 12.Sınıf	368	21,10	6,63			
Öğretmenden ASD	A Hazırlık	160	26,90	9,54	1,577	,17	
	B 9.Sınıf	318	28,12	9,26			
	C 10.Sınıf	169	28,24	8,08			
	D 11.Sınıf	169	27,88	7,85			
	E 12.Sınıf	368	28,96	9,18			
Genel ASD	A Hazırlık	160	79,09	21,40	3,319	,01*	E>B>C>D>A
	B 9.Sınıf	318	81,71	23,27			
	C 10.Sınıf	169	81,48	21,10			
	D 11.Sınıf	169	79,60	18,88			
	E 12.Sınıf	368	85,23	21,79			
	Toplam	1184	82,12	21,75			

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 7 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden Algılanan Sosyal Destek Algısı ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından almış oldukları puanların sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; puan ortalamaları arasındaki farklılaşmanın anlamlı olduğu gözlemlenmiştir ($F=7,591$; $p=.00$), ($F=6,412$; $p=.00$), ($F=3,319$; $p=.01$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; Ergen Mutluluk Ölçeğinden alınan puanlar açısından dokuzuncu sınıf düzeyinde eğitim alan bireyler yönünde, “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından alınan puanlar açısından on ikinci sınıf düzeyinde eğitim alan bireyler yönünde olduğu bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Öğretmenden ve Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarında sınıf düzeyine göre anlamlılık bulunmamıştır.

3.1.4. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Anne-baba İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları anne-baba ilişki durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 8”de sunulmuştur.

Tablo 8: Ergenlerin Anne-Baba İlişki Durumu Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Anne-Baba İlişki Durumu	n	Ort	S.s.	F	P	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMÖ TOPLAM	A Evli (Anne Baba Birlikte)	1074	52,69	13,94	8,51	,00*	A>D>C>B
	B Evli (Anne Baba Ayrı Yaşıyor)	25	41,68	11,12			
	C Boşanmış	45	46,42	14,14			
	D Diğer	40	49,12	12,01			
Aileden ASD	A Evli (Anne Baba Birlikte)	1074	32,90	9,94	5,96	,00*	B>C>A>D
	B Evli (Anne Baba Ayrı Yaşıyor)	25	38,12	10,15			
	C Boşanmış	45	37,37	11,20			
	D Diğer	40	30,44	8,78			
Arkadaştan ASD	EVLİ (Anne Baba Birlikte)	1074	20,76	6,59	,59	,62	
	A Evli (Anne Baba Birlikte)	25	20,75	6,16			
	B Evli (Anne Baba Ayrı Yaşıyor)	45	22,09	7,75			
	C Boşanmış	40	20,74	5,81			
Öğretmenden ASD	A Evli (Anne Baba Birlikte)	1074	28,08	8,89	2,62	,04*	C>B>A>D
	B Evli (Anne Baba Ayrı Yaşıyor)	25	30,16	9,39			
	C Boşanmış	45	31,30	9,88			
	D Diğer	40	26,76	7,99			

Genel ASD	A Evli (Anne Baba Birlikte)	1074	81,75	21,57	3,84	,00*	C>B>A>D
	B Evli (Anne Baba Ayrı Yaşıyor)	25	89,04	22,46			
	C Boşanmış	45	90,78	25,27			
	D Diğer	40	77,95	19,38			
	Toplam	1184	82,12	21,75			

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 8 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden Algılanan Sosyal Destek Algısı, Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek Algısı ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından almış oldukları puanların anne-baba ilişki durumuna göre farklılaşmayı belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; alınan puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmektedir ($F=8,51$; $p=.00$), ($F=5,96$; $p=.00$), ($F=2,62$; $p=.04$), ($F=3,84$; $p=.00$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; “Ergen Mutluluk Ölçeği”nden alınan puanlar açısından bakıldığında evli ve birlikte yaşayan anne-babaya sahip bireyler yönünde, “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından alınan puanlar açısından evli olup ayrı yaşayan anne-babaya sahip bireyler yönünde olduğu, “Öğretmenden ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından alınan puanlar açısından boşanmış anne-babaya sahip bireyler yönünde olduğu bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarında anne-baba ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

3.1.5. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Sosyal Güvence Durumuna Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları sosyal güvence durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 9”da sunulmuştur.

Tablo 9: Ergenlerin Sosyal Güvence Durumu Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Sosyal Güvence Durumu	n	Ort	S.s.	F	P	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMÖ TOPLAM	A Yok	267	49,05	14,84			
	B Ssk	629	53,49	13,38			
	C Emekli Sandığı	79	52,00	13,66	6,366	,00*	D>B>C>E>A
	D Bağ-Kur	108	54,11	14,33			
	E Diğer	101	49,37	13,57			
Aileden ASD	A Yok	267	35,17	10,50			
	B Ssk	629	32,35	9,86			
	C Emekli Sandığı	79	33,22	9,95	4,027	,00*	A>E>C>B>D
	D Bağ-Kur	108	32,11	9,99			
	E Diğer	101	33,28	9,15			
Arkadaştan ASD	A Yok	267	22,64	7,39			
	B Ssk	629	20,35	6,30			
	C Emekli Sandığı	79	19,92	6,18	7,139	,00*	A>E>B>C>D
	D Bağ-Kur	108	19,72	6,15			
	E Diğer	101	20,66	6,14			
Öğretmenden ASD	A Yok	267	29,81	9,43			
	B Ssk	629	27,41	8,64			
	C Emekli Sandığı	79	28,61	9,49	3,708	,00*	A>E>C>D>B
	D Bağ-Kur	108	27,76	8,84			
	E Diğer	101	29,00	8,55			
Genel ASD	A Yok	267	87,62	23,36			
	B Ssk	629	80,13	21,15			
	C Emekli Sandığı	79	81,75	22,38			
	D Bağ-Kur	108	79,59	20,76	6,096	,00*	A>E>C>B>D
	E Diğer	101	82,95	19,24			
	Toplam	1184	82,12	21,75			

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 9 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”nin tüm boyutlarından almış oldukları puanların sahip oldukları sosyal sağlık güvence durumuna göre farklılaşma durumunu belirlemek için yapılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; alınan puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşmanın olduğu

gözlemlenmektedir ($F=4,027$; $p=.00$), ($F=7,139$; $p=.00$), ($F=3,708$; $p=.00$), ($F=6,096$; $p=.00$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; “Ergen Mutluluk Ölçeği”nden alınan puanlar açısından bakıldığında Bağ-Kur sosyal sağlık güvencesine sahip bireyler yönünde, “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”nin tüm boyutlarından alınan puanlar açısından herhangi bir sosyal-sağlık güvencesi olmayan bireyler yönünde olduğu bulunmuştur.

3.1.6. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Anne-Baba Tutumuna Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları anne-baba genel tutumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 10”da sunulmuştur.

Tablo 10: Ergenlerin Anne-Baba Tutumu Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Anne-Baba Tutumu	n	Ort	S.s.	F	P	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMÖ TOPLAM	A Koruyucu	776	54,3247	13,08	41,678	,00*	A>B>D>C
	B Demokratik	187	52,9358	14,16			
	C İlgisiz	73	39,1507	11,43			
	D Otoriter	148	45,7770	14,13			
Aileden ASD	A Koruyucu	776	31,6533	9,59	39,962	,00*	C>D>B>A
	B Demokratik	187	31,9577	10,01			
	C İlgisiz	73	42,1209	8,77			
	D Otoriter	148	37,7200	9,17			
Arkadaştan ASD	A Koruyucu	776	20,6210	6,45	6,845	,00*	C>A>B>D
	B Demokratik	187	20,5954	6,54			
	C İlgisiz	73	24,1730	8,25			
	D Otoriter	148	20,4397	6,11			
Öğretmenden ASD	A Koruyucu	776	27,7658	8,89	4,663	,00*	C>D>B>A
	B Demokratik	187	27,8510	8,98			
	C İlgisiz	73	31,3530	8,40			
	D Otoriter	148	29,3970	9,03			
Genel ASD	A Koruyucu	776	80,0401	21,67	19,064	,00*	C>D>B>A
	B Demokratik	187	80,4041	22,33			
	C İlgisiz	73	97,6469	17,00			
	D Otoriter	148	87,5567	19,59			
	Toplam	1184	82,1227	21,75			

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 10 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”nin tüm boyutlarından almış oldukları puanların anne-baba tutumuna göre farklılaşma durumunu belirlemek için yapılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; elde edilen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmektedir ($F=41,678$; $p=.00$), ($F=39,962$; $p=.00$), ($F=6,845$; $p=.00$), ($F=4,663$; $p=.00$), ($F=19,064$; $p=.00$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; “Ergen Mutluluk Ölçeği”nden alınan puanlar açısından bakıldığında koruyucu anne-baba tutumuna sahip bireyler lehine, “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”nin tüm boyutlarından alınan puanlar açısından bakıldığında ilgisiz anne-baba tutumuna sahip bireyler lehine olduğu bulunmuştur.

3.1.7. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Yerleşim Yerine Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları yaşamını geçirdiği yerleşim birimine göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 11”de sunulmuştur.

Tablo 11: Ergenlerin Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yerleşim Yeri	n	Ort	S.s.	F	P	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMÖ TOPLAM	A İl merkezi	782	53,31	13,48	9,277	,00*	A>C>B
	B İlçe merkezi	332	49,42	14,61			
	C Köy	70	51,30	14,61			
Aileden ASD	A İl merkezi	782	32,69	10,09	2,441	,08	
	B İlçe merkezi	332	33,67	9,47			
	C Köy	70	35,00	11,46			
Arkadaştan ASD	A İl merkezi	782	20,54	6,66	4,330	,01*	C>B>A
	B İlçe merkezi	332	21,00	6,17			
	C Köy	70	22,90	7,55			
Öğretmende n ASD	A İl merkezi	782	28,00	8,89	,764	,46	
	B İlçe merkezi	332	28,46	8,96			
	C Köy	70	29,20	9,25			
Genel ASD	A İl merkezi	782	81,24	22,00	2,844	,059	
	B İlçe merkezi	332	83,13	20,34			
	C Köy	70	87,10	24,69			
	Toplam	1184	82,12	21,75			

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 11 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutundan almış oldukları puanların yerleşim yerine göre farklılaşma durumunu belirlemek için yapılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; elde edilen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir ($F=6,185$; $p=.00$), ($F=2,885$; $p=.03$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; “Ergen Mutluluk Ölçeği”nden alınan puanlar açısından bakıldığında il merkezinde yaşayan bireyler lehine, “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarından alınan puanlar açısından bakıldığında köyde yaşayan bireyler lehine olduğu bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden, Öğretmenden ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarında yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

3.1.8. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Anne Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları anne öğrenim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 12”de sunulmuştur.

Tablo 12: Ergenlerin Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Anne Öğrenim Durumu	n	Ort	S.s.	F	P	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMÖTOPLAM	A Okuma-yazma bilmiyor	100	48,89	13,738	1,726	,12	
	B İlkokul	562	52,19	14,19			
	C Ortaokul	243	51,62	14,038			
	D Lise	231	53,67	13,691			
	E Ön lisans	18	52,33	11,606			
	F Lisans ve Lisans Üstü	30	52,73	12,462			
Aileden ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	100	35,18	9,134	2,396	,03*	A>B>F>C>D>E
	B İlkokul	562	33,66	10,285			
	C Ortaokul	243	32,22	9,494			
	D Lise	231	31,97	10,423			
	E Ön lisans	18	30,65	8,429			
	F Lisans ve Lisans Üstü	30	33,05	8,509			
Arkadaştan ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	100	21,23	6,628			
	B İlkokul	562	21,23	6,955			

	C Ortaokul	243	20,49	6,220		
	D Lise	231	20,21	6,363	1,405	,220
	E Ön lisans	18	19,72	4,687		
	F Lisans ve Lisans Üstü	30	19,40	5,014		
Öğretmenden ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	100	29,51	9,533		
	B İlkokul	562	28,27	8,775		
	C Ortaokul	243	28,08	9,102	,801	,549
	D Lise	231	27,64	9,172		
	E Ön lisans	18	26,40	5,792		
	F Lisans ve Lisans Üstü	30	28,85	8,274		
Genel ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	100	85,93	21,317		
	B İlkokul	562	83,16	22,270		
	C Ortaokul	243	80,80	20,861		
	D Lise	231	79,83	22,177	1,794	,111
	E Ön lisans	18	76,78	15,533		
	F Lisans ve Lisans Üstü	30	81,31	18,446		

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 12 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutundan almış oldukları puanların anne eğitim durumuna göre farklılaşma durumunu belirlemek için yapılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; elde edilen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir ($F=2,760$; $p=.01$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutundan alınan puanlar açısından bakıldığında okuma-yazma bilmeyen anneye sahip bireyler lehine olduğu bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Öğretmenden, Arkadaştan ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarında anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.1.9. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek ve Mutluluk Düzeylerinin Baba Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri puanları baba öğrenim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmış olup bulgular “Tablo 13”te sunulmuştur.

Tablo 13: Ergenlerin Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Ergen Mutluluk Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Bu Ölçeğin Alt Boyutlarından Edinilen Puanlarla İlgili Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Baba Öğrenim Durumu	n	Ort	S.s.	F	P	Scheffe Testi Anlamlı Fark
EMÖTOPLAM	A Okuma-yazma bilmiyor	22	46,68	14,290	1,502	,186	
	B İlkokul	449	51,76	13,796			
	C Ortaokul	297	51,62	14,415			
	D Lise	305	52,94	14,134			
	E Ön lisans	33	51,09	12,520			
	F Lisans ve Lisans Üstü	78	54,50	12,840			
Aileden ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	22	35,39	9,570	1,539	,175	
	B İlkokul	449	33,30	9,755			
	C Ortaokul	297	33,14	10,171			
	D Lise	305	33,43	10,804			
	E Ön lisans	33	31,53	8,045			
	F Lisans ve Lisans Üstü	78	30,51	8,373			
Arkadaştan ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	22	24,25	8,135	2,565	,02*	A>C>D>B>E>F
	B İlkokul	449	20,83	6,572			
	C Ortaokul	297	21,08	6,841			
	D Lise	305	20,83	6,620			
	E Ön lisans	33	19,66	6,142			
	F Lisans ve Lisans Üstü	78	19,09	4,961			
Öğretmenden ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	22	30,07	11,162	,350	,882	
	B İlkokul	449	28,31	8,935			
	C Ortaokul	297	28,23	8,660			
	D Lise	305	28,12	9,109			
	E Ön lisans	33	27,87	8,019			
	F Lisans ve Lisans Üstü	78	27,38	9,157			
Genel ASD	A Okuma-yazma bilmiyor	22	89,71	26,90	1,580	,163	
	B İlkokul	449	82,44	21,720			
	C Ortaokul	297	82,46	21,596			
	D Lise	305	82,39	22,711			
	E Ön lisans	33	79,07	18,290			
	F Lisans ve Lisans Üstü	78	76,99	17,665			

Ort=ortalama, SS=Standart Sapma, p=anlamlılık değeri

Tablo 13 incelendiğinde, ergenlik dönemindeki bireylerin “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutundan almış oldukları puanların baba eğitim

durumuna göre farklılaşma durumunu belirlemek için yapılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonucunda; alınan puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir ($F=2,136$; $p=.04$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla “post-hoc analiz teknikleri”nden “Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği” kullanılmıştır. Söz konusu farklılığın; “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutundan alınan puanlar açısından bakıldığında okuma-yazma bilmeyen babaya sahip bireyler lehine olduğu bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan “Ergen Mutluluk Ölçeği” ile “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden, Öğretmenden ve Genel Algılanan Sosyal Destek Algısı” boyutlarında baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.1.10. Aileden, Arkadaştan ve Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek ile Mutluluk Arasındaki İlişkiler

Ergenlerin Aileden, Arkadaştan ve Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin, Mutluluk düzeyleri ile arasındaki ilişkiyi belirlemek ve regresyon analizi sonuçlarına katkıda bulunmak amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. “Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı” aracılığı ile değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14: Aileden, Arkadaştan ve Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek ile Mutluluk Arasındaki İlişkilerle İlgili Korelasyon Sonuçları

	Ergen Mutluluğu	Aileden ASD	Arkadaştan ASD	Öğretmenden ASD	VIF
Ergen Mutluluğu	1,000				
Aileden ASD	-,407	1,000			1,709
Arkadaştan ASD	-,220	,560	1,000		1,720
Öğretmenden ASD	-,282	,588	,591	1,000	1,804

Tablo 14 incelendiğinde ergen mutluluğu ile araştırmanın bağımlı değişkenleri arasında anlamlı düzeyde negatif yönde ilişkiler olduğu gözlemlenmektedir. Bu sonuca bakıldığında mutluluk ile aileden algılanan sosyal destek arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=-.40$, $p<.05$) ve mutluluk ile öğretmenden algılanan sosyal destek arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=-.28$, $p<.05$) bulunmuştur. Ek olarak mutluluk ile arkadaşan algılanan sosyal destek arasında da negatif yönde anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri arasındaki ilişki çoklu bağlantılılık açısından değerlendirildiğinde ilişkinin zayıf düzeyde olduğu (Aile $r=-.40$, Arkadaş $r=-.22$ ve Öğretmen $r=-.28$) görülmektedir. Ek olarak çoklu doğrusallık için gerekli olan VIF değerlerinin de uygun aralıkta olduğu görülmektedir. Genel olarak VIF değerinin 10 ve 10’dan büyük olması $VIF>10$ çoklu bağlantının probleminin olacağı yönünde yorumlanmaktadır (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2018). Regresyon analizi ön koşullarından olan hataların normal dağılımı ve eş varyanslılığı gösteren dağılım grafiklerinin incelendiği ve bu koşulların sağlandığı gözlemlenmiştir.

3.1.11. Bireylerin Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Mutluluk Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi

Araştırmanın “Covid-19 sürecinde ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri, mutluluk düzeylerini yordamakta mıdır?” alt problemine cevap bulunmak üzere “Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizi” yapılmış olup bulgular “Tablo 15”te sunulmuştur.

Tablo 15: Ergenlerin Aileden, Arkadaştan ve Öğretmenden Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin Mutluluklarına Etkisinin Yordanmasına İlişkin Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Analizine Ait Bulgular

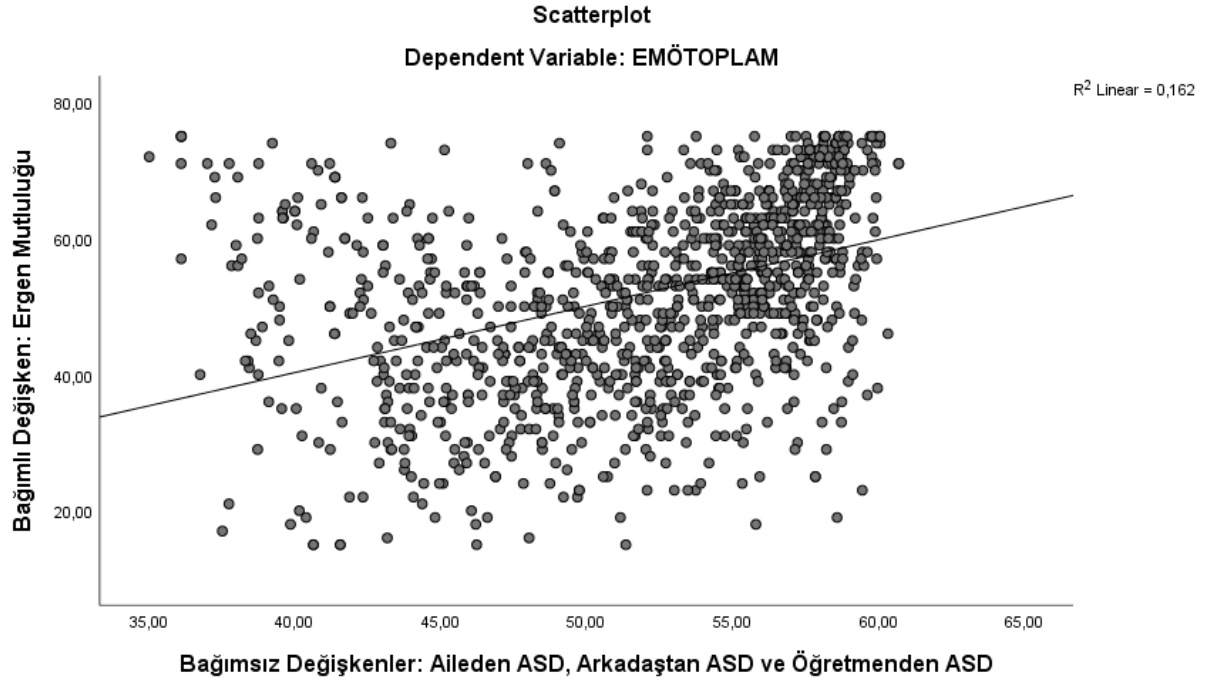
Değişkenler	B	Standart Hata	Std. β	T	P
Ergen Mutluluk Düzeyi	71,483	1,450		49,295	,000*
Aileden ASD	-,534	,048	-,383	-11,045	,000*
Arkadaştan ASD	,092	,074	,044	1,255	,210
Öğretmenden ASD	-,129	,056	-,082	-2,310	,021*

Bağımlı değişken: Ergen Mutluluk Ölçeği

$R=.412$ $R^2=.170$ $F_{(3, 1183)}= 80,295$ $p=.000$

Tablo 15 incelendiğinde, R^2 değerinin 0,170 olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre bağımsız değişkendeki değişimin %17’si bağımlı değişken tarafından açıklanabilmektedir. Regresyon modeline ilişkin parametreler incelendiğinde standardize edilmiş regresyon katsayıları (β), yordayıcı değişkenlerin ergenlik dönemindeki bireylerin, Covid-19 sürecindeki mutluluk düzeyleri önem sırasının; “aileden algılanan sosyal desteğin” boyutu (β -,383; t -11,045; $p<0,00$) ve öğretmenden algılanan sosyal destek boyutu (β -,082; t =-2,310; $p<0,02$) olduğunu göstermektedir. Tüm değişkenler birlikte incelendiğinde, bu değişkenlerden “algılanan sosyal destek” değişkeninin aileden ve öğretmenden “algılanan sosyal destek” boyutları ergenlik dönemindeki bireylerin mutluluk düzeylerini negatif yönde anlamlı olarak yordamaktadır.

Ek olarak regresyon analizine göre değişkenler arasındaki ilişkiyi gösteren dağılım grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 1: Çoklu Regresyon Analizine Göre Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Dağılım Grafiği

Grafik 1 incelendiğinde, Çoklu doğrusal regresyon analizine göre değişkenler arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular, ilgili literatür bilgileriyle karşılaştırılarak tartışılmış ve yorumlanmıştır. Bu çalışmada, ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecinde algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile mutluluk düzeyleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir.

Bu çalışmada, cinsiyet açısından ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecinde algıladıkları sosyal destek ve mutluluk düzeyleri incelendiğinde; mutluluk düzeyi ile arkadaşan ve öğretmenden algılanan sosyal destek düzeyi puanlarında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu farklılaşmada erkeklerin bu süreçte mutluluk düzeylerinin daha yüksek olduğu ve aynı zamanda erkeklerin öğretmen ve arkadaşlarından daha fazla “sosyal destek” algıladıklarını belirttikleri görülmektedir. Bektaş ve Karagöz (2020) yaptıkları çalışmada mutluluk değişkeninin cinsiyete göre sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Mevcut araştırma sonucuyla benzer şekilde Aliyev ve Tunç (2017) yaptıkları çalışmada arkadaş ve öğretmenden algılanan sosyal destek algısının erkeklerde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu sonucu erkek kimliğinin daha fazla desteklenmesiyle açıklamışlardır. Buradan hareketle erkeklerin normal hayatlarını devam ettirmelerini sağlayan alışkanlıklarının onları daha fazla destek almaya yönelttiği ve bu desteğin mutluluk düzeylerini olumlu yönde etkilediği söylenebilmektedir. Akkaya (2011) yaptığı çalışmada cinsiyet açısından anlamlı bulduğu tek boyutun aileden algılanan sosyal destek olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada kızların algıladığı sosyal desteğin erkeklerden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu veri, ilgili

araştırmada kız çocuklarının daha duygusal olmasıyla açıklanmıştır. Bu araştırmada ise aileden algılanan sosyal destek boyutunda cinsiyet açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Mevcut araştırmanın bu sonucuna bakıldığında cinsiyete göre aileden algılanan sosyal destek düzeyinde erkekler lehine bir değişim olduğu söylenebilir. Mahon ve Yarcheski (2005) yaptıkları çalışmada mutluluk değişkeni açısından cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma bulmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu mevcut araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Suldo ve arkadaşlarının (2009) yaptıkları çalışmada ergenlerin iyi oluş düzeyi ile öğretmenden algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda ergenlerin iyi oluş düzeylerinin öğretmenden algılanan duygusal ve araçsal sosyal destek açısından ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, mevcut araştırmada erkeklerin mutluluk ve algılanan sosyal destek sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecinde algıladıkları sosyal destek düzeyi ve mutluluk düzeyleri; eğitim gördükleri okul türüne göre incelendiğinde sosyal bilimler lisesinde eğitim görenlerin mutluluk puanlarının yüksek olduğu, aile ve arkadaştan algılanan sosyal destek algısının meslek lisesinde eğitim alanlarda daha yüksek olduğu, öğretmenden algılanan sosyal destek algılarının fen lisesinde eğitim alan öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin okul doyumuyla açıklanabilir. Okula ait hissetme ve okul yaşantısı arttıkça destek alma eğilimlerinin arttığı söylenebilir. Yıldırım (1997), yaptığı çalışmada başarı düzeyi düşük lise öğrencileri ile başarı düzeyi yüksek lise (süper lise) öğrencileri arasında algılanan sosyal destek açısından anlamlı bir farklılaşma olduğunu ve başarı düzeyi yüksek lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu sonuç, mevcut araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Şöyle ki; akademik başarı açısından bakıldığında sosyal bilimler lisesi başarı düzeyi yüksek incelenen meslek lisesi başarı düzeyi düşük lise olarak değerlendirilebilir. Baştürk (2002) yaptığı çalışmada lise türlerine göre fen lisesi ve özel lise öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin diğer lise türlerinde eğitim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç, mevcut araştırmanın arkadaştan alınan sosyal destek algısının meslek lisesi öğrencilerinde daha yüksek olduğu sonucuyla örtüşmemektedir. Çünkü, mevcut araştırmada fen lisesi öğrencilerinin arkadaştan algıladıkları sosyal destek düzeyi meslek lisesi öğrencilerinin arkadaştan algıladıkları sosyal destek düzeylerine göre daha düşük bulunmuştur.

Sınıf düzeyleri açısından ergenlik dönemindeki bireylerin mutluluk düzeylerine bakıldığında 9. Sınıf düzeyinde eğitim alan öğrencilerin mutluluk düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bu öğrencilerin ders yüklerinin daha az ve diğer sınıflara göre Covid-19 sürecinde yaşadıkları başarı kaygısının daha düşük olmasıyla açıklanabilir. Algılanan sosyal destek açısından baktığımızda on ikinci sınıf düzeyindeki bireylerin aileden daha fazla destek aldıklarını belirttikleri görülmüştür. Bu sonuç; okuldan uzakta eğitimlerini almak zorunda kalan öğrencilerin sınava hazırlık sürecinde olmaları nedeniyle ailelerin, bu gruba yönelik daha somut adımlar atmak zorunda kalmasıyla açıklanabilir. Literatüre bakıldığında ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecindeki mutluluk ve algılanan sosyal destek düzeyleri ile ilgili sınıf düzeylerine göre ele alınan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Soylu (2002), tarafından yapılan araştırmada son sınıfa giden öğrencilerin aileden algılanan sosyal destek düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu farklılar; sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerde algılanan sosyal desteğin daha yüksek olduğu, ebeveyn eğitim düzeyi yüksek ailelerde algılanan sosyal desteğin daha yüksek olduğu ve sınava birden fazla giren öğrencilerin aileden algıladığı sosyal destek düzeyinin daha düşük olduğu şeklinde belirtilmiştir. Mevcut araştırmadan farklı olarak; ilkökul, orta, lise ve üniversite gibi kademeler arasındaki farklılıklara göre bireylerin mutluluk düzeylerini inceleyen Shinn

(1986), bireylerin eğitim düzeyi arttıkça mutluluk düzeylerinin de arttığını bulmuştur. Bu sonuç, mevcut araştırma sonuçlarıyla ters orantılıdır.

Ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecindeki mutluluk düzeylerinin, evli ve bir arada yaşayan ebeveynlere sahip olanlarda daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç; bir arada yaşayan ebeveynlerin Covid-19 sürecini, aile bireylerinin iyilik halini devam ettirecek şekilde yönetebilmeleriyle açıklanabilir (Öz ve Bayhan, 2022). Bu süreçte aileden algılanan sosyal destek düzeyi açısından bakıldığında ebeveynleri evli ve ayrı yaşayanların sonuçlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum Covid-19 sürecinde genel olarak ebeveynlerin çocuklarının sağlığını koruyamamaya yönelik kaygılarının artmasıyla çocuklarına yönelik ilgilerinde artış olmuş olabileceği şeklinde açıklanabilir (Öz ve Bayhan, 2022). Bu süreçte “öğretmenden ve genel algılanan sosyal destek” algısında boşanmış ebeveynlere sahip bireylerin puanları daha yüksek bulunmuştur. Literatürdeki benzer çalışmalardan olan Akyol (2013)’un yaptığı çalışmada ergenlerin algılanan sosyal destek düzeyleri üzerinde ebeveyn evlilik durumuna göre aileden algılanan sosyal destek düzeyi boyutunda anlamlı farklılaşma olduğu ve bu farklılaşmada evli olan ebeveynlere sahip bireylerde algılanan sosyal desteğin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak öğretmen ve arkadaşan algılanan sosyal destek düzeyi boyutlarında mevcut araştırma sonucuyla benzer nitelikte anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Bu sonucun mevcut araştırma sonuçları ile tam anlamıyla örtüşmediği görülmektedir. Bu sonuç, mevcut çalışmada evli ebeveynler açısından benzer iken, Covid-19 sürecinde evli olup ayrı yaşayan ebeveynlerin durumuyla örtüşmemektedir. Rask, vd. (2003)’nin yaptıkları çalışmada; ergenlerin, ailenin birlikte yaşama durumunun devam etmesi ile ilgili algılarının olumlu olması, öznel iyi oluş düzeylerini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu sonuç, mevcut çalışmada bulunan evli ve birlikte yaşayan aile çocuklarının mutluluk düzeylerinin daha yüksek olması sonucuyla örtüşmektedir.

Ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecinde mutluluk düzeyi ve algıladıkları sosyal desteğin sosyal sağlık durumu değişkenine göre değerlendirilmesi, daha önce yapılmış çalışmalarda kurumsal destek kaynaklarının bir koruyucu faktör olarak belirtilmesinden kaynaklanmaktadır (Jordan, 2008). Bu kapsamda mevcut araştırma sonuçlarına bakıldığında mutluluk ve sosyal destek düzeylerinin tüm boyutlarında sosyal sağlık durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Bağ-kur sosyal sağlık güvencesine sahip bireylerde en yüksek ve sağlık güvencesi olmayanlarda en düşük puanlara rastlanmıştır. Buradan hareketle Covid-19 sürecinde sosyal-sağlık güvencesinin mutluluk düzeyini de etkilediği söylenebilir. Sosyal destek açısından bakıldığında aile, arkadaş, öğretmen ve genelden algılanan sosyal destek düzeyi boyutlarında en yüksek puana sahip gruplar herhangi bir sosyal sağlık sigortası olmayan gruplar olarak bulunmuştur. Bu durum herhangi bir sağlık güvencesi olmayan bireylerin karşılaştıkları riski atlatabilmek için çevrelerinden destek alma eğilimi göstererek bu duruma uyum sağlamaya çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir. Fiziksel sağlık ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalardan; Okun, vd. (1984), yaptıkları çalışmada sağlık ile öznel iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu bulmuşlardır. Buradan hareketle mevcut çalışmada iyi bir sağlık güvencesine sahip olan bireylerin mutluluk düzeylerinin daha yüksek olması; bu bireylerin gerektiğinde sosyal sağlık güvencelerinden faydalanabileceklerine dair inançlarından kaynaklı olabilir. Aysan ve Gezer (2023) yaptıkları çalışma sonucunda hükümet ve belediyelerin gerçekleştirdiği sağlık ve sosyal güvenlik hizmetlerinden memnuniyet ile mutluluk arasında pozitif bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmada ayrıca SGK hizmetlerinden duyulan memnuniyetinde mutluluğun önemli bir yordayıcısı olduğu belirtilmiştir. Bu sonuç mevcut çalışmanın sosyal sağlık güvencesine sahip bireylerin mutluluk düzeylerinin daha yüksek olması sonucuyla örtüşmektedir.

Ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecinde mutluluk düzeyi ve algıladıkları sosyal desteğin anne-baba genel tutumu değişkenine göre, koruyucu ebeveyn tutumuna sahip olanlarda mutluluk düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Aile, arkadaş, öğretmen ve genel algılanan sosyal destek boyutlarında ilgisiz olarak tanımlanan ebeveyn sahip bireylerde daha yüksek puanlara rastlanmıştır. Bu durum, genel olarak ilgisiz ebeveyn sahip bireylerin öğretmen ve arkadaşlarından daha fazla destek isteme eğiliminde olmalarıyla açıklanabilir. Covid-19 sürecinde anne-babaların çocuklarıyla daha fazla zaman geçirme fırsatı bulduğu ve kaygı düzeylerini arttıran hastalık sürecinden kaynaklı, daha fazla destekleme eğilimi gösterdiği söylenebilir (Öz ve Bayhan, 2022). Dülger (2009) yaptığı çalışmada anne tutumu değişkenine göre aile ve öğretmenden algılanan sosyal desteğin demokratik ve ilgili anne tutumuna sahip bireyler lehine olduğu, baba tutumu değişkenine göre de aileden algılanan sosyal desteğin demokratik ve ilgili baba tutumuna sahip bireyler lehine olduğu belirtilmiştir. Covid-19 sürecinde araştırılan mevcut araştırma sonucuyula bu bulgunun aile, öğretmen ve arkadaştan algılanan sosyal destek açısından anne-baba tutumuna göre anlamlı farklılaşma olması açısından benzer sonuçları bulunduğu ancak anne-baba tutumu açısından benzerlik göstermediği görülmektedir. Benzer şekilde Sağlam (2007) yaptığı çalışmada demokratik anne-baba tutumuna sahip ergenlerin algılanan sosyal destek düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu sonuçlardan farklı olarak Demirtaş (2007) yaptığı çalışmada, anne-baba tutumuna göre ergenlerin algılanan sosyal destek düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya rastlamadığını belirtmiştir.

Ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecindeki mutluluk düzeyleri yerleşim yerine göre incelendiğinde il merkezinde yaşayanların daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Turgut (2021) yaptığı çalışmada yerleşim yerine(kır/kent) göre, kentte yaşayan bireylerin mutluluk oranlarının kırsalda yaşayanlara göre daha yüksek olduğunu ancak mutsuzluk oranlarının kırsalda yaşayanlarda daha yüksek bulunduğunu belirtmiştir. Sosyal destek algısına göre köyde yaşayanlar arkadaşlarından daha fazla destek algıladıklarını belirtmiştir. Aile ve öğretmen algılanan sosyal destek boyutlarında herhangi bir farklılaşma bulunmamıştır. Köyde yaşayanların durumu, arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi açısından dışarı çıkma ve arkadaşlarıyla görüşme imkanlarının daha fazla olmasıyla açıklanabilirken mutluluk düzeyi açısından bakıldığında il merkezinde yaşayanların durumu ise elektronik ortam aktivitelerine daha fazla ulaşabilme imkanlarının olmasıyla açıklanabilir. Ergenlerde Covid-19 döneminde yerleşim yeri değişkenine göre mutluluk ve algılanan sosyal desteğin incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Şahin (2011) yaptığı çalışmada üniversite düzeyindeki bireylerde algılanan sosyal desteğin bireylerin yaşamını en çok geçirdikleri yere göre anlamlı bir farklılaşma olmadığını ifade etmiştir. Bu bulgu mevcut araştırma bulgusuyla örtüşmemektedir. Çünkü; Covid-19 pandemi süreci, yerleşim yeri değişkenine göre mutluluk ve algılanan sosyal destek düzeylerinde değişkenliğe neden olmuş olabilir.

Covid-19 sürecinde anne eğitim düzeyine göre aileden algılanan sosyal destek düzeyi boyutunda en yüksek puan, lisansüstü eğitim düzeyinde olan anneye sahip bireylerde çıkmıştır. Aliyev ve Tunç (2017) yılında yaptıkları çalışmada gruplar arasında anne-baba eğitim düzeyine göre sosyal destek algısında herhangi bir farklılaşma bulunmamıştır. Buradan hareketle eğitim düzeyi yüksek annelerin bu süreçte daha fazla araştırma eğilimi gösterip çocuklarını desteklemeye çalışarak iyilik hallerini korumaya çalıştıkları söylenebilir. Benzer şekilde Okanlı (1999) yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi yükseldikçe aileden algılanan sosyal destek düzeyinin arttığını, anne eğitim düzeyi düştükçe arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyinin arttığını bulmuştur. Bununla beraber okuma-yazma bilmeyen babaya sahip bireylerin arkadaşlarından aldıkları sosyal desteğin daha yüksek olduğunu belirttikleri görülmüş olup

diğer boyutlarda herhangi bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu sonuç akran eğitim desteği sağlamaya çalışan bireylerin aynı zamanda arkadaştan algılanan sosyal destek ihtiyaçlarını da karşıladıkları şeklinde yorumlanabilir. Benzer şekilde Okanlı (1999) yaptığı çalışmada babası okur yazar olmayan bireylerin arkadaştan algılanan sosyal desteğin daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Ergenlik dönemindeki bireylerin Covid-19 sürecindeki mutluluk düzeylerinin %17'sinin aileden ve öğretmenden algılanan sosyal destekle açıklanması; mutluluk belirleyicilerinin Covid-19 sürecinde değişmiş olabileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde Gencer ve Gencer (2021)'in yaptığı çalışmada mutluluğu belirleyen faktörlerin Covid-19 sürecinde değişkenlik gösterdiği belirtilmiştir. Şahin (2011) yaptığı çalışmada algılanan sosyal destek ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, bireylerde sosyal destek arttıkça öznel iyi oluş düzeylerinin de arttığı ve mutlu kişilerin daha fazla sosyal destek algıladıklarını ifade etmiştir. Bu sonuç mevcut araştırmanın arkadaştan algılanan sosyal destek bulgusuyla benzerlik gösterirken aile ve öğretmenden algılanan sosyal destek bulgusuyla benzerlik göstermemektedir. Buradan hareketle Covid-19 sürecinde ergenlerin mutluluk düzeylerinin öğretmen ve aileden algıladıkları sosyal destek düzeylerinden olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen verilerin; ölçek maddeleriyle sınırlı olması, katılımcıların birkaç okul türü ile sınırlı kalması ve pandemi nedeniyle verilerin internet üzerinden toplanması araştırmanın sınırlılıkları olarak kabul edilmiştir.

5. ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda edinilen bilgilere dayalı olarak araştırmacı ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Covid-19 sürecinde insanların iyilik hallerini arttıran diğer destek kaynaklarının araştırılması ve aynı zamanda farklı örneklem gruplarında mutluluk ile sosyal destek algılarının incelenerek ruh sağlığı uzmanları ile toplumu bu konuda bilgilendirmeleri önerilmektedir.

Araştırma, fiziksel mesafe ortadan kalkmış olsa da duygusal mesafenin de ruh sağlığını olumlu etkilediğini ve elektronik ortamda bile insanların birbirlerine destek olabildiğini göstermektedir. Bu nedenle elektronik iletişim kaynaklarının köy ve kasaba gibi yoksun bölgelere de ulaşılmasının sağlanması önerilmektedir.

Araştırmada kriz durumlarında aile, arkadaş, öğretmen ve yakın sosyal çevre desteğinin ergenlik dönemindeki bireylerin iyi oluş haline olumlu katkı sağladığını göstermiştir. Bu destek alanlarının önemi noktasında toplumun bilinçlendirilmesi, yöntemlerinin araştırılarak bu yönde toplumun farkındalık kazanmasının sağlanması önerilmektedir.

Ergenlik dönemindeki bireylerin sosyal destek kaynaklarını arttırmak amacıyla öğretmenlerin bu konuda önemli bir destek kaynağı olduklarına ilişkin farkındalık geliştirici psiko-eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması önerilmektedir. Ek olarak, ebeveyn tutumları ve ilişki durumlarına göre ergenlik dönemindeki bireylerin sosyal destek ve mutluluk algılarının etkilendiği sonucuna bakıldığında ailelere yönelik tutum ve ilişki durumları ile ilişkili sosyal destek sağlama potansiyellerini geliştirici psiko-eğitim, aile eğitimi ya da aile danışmanlığı gibi çalışmaların planlanması hem araştırmacılara hem de uygulayıcılara önerilmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Çalışmanın şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Çalışmada emeği geçen değerli doktora tez danışmanım Doç. Dr. Ramin ALİYEV hocama ve eşim Mehmet YÜKSEL'e teşekkür ederim.

Çıkar Çatışması Beyanı

Herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

KAYNAKLAR

- Akkaya, Ç. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde algılanan sosyal destek ve öz-duyarlık düzeyleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden alındı
- Akyol, S. (2013). *Boşanmış ve boşanmamış aileye sahip ergenlerin yalnızlık, yaşam doyumu, sosyal destek ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden alındı
- Aliyev, R., ve Tunç, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi ve benlik algılarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 401-418. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/474046> adresinden alındı.
- Aydın Küçük, B. (2021). Covid-19 küresel salgın döneminde örgütsel destek algısının iş yerinde mutluluk üzerindeki etkisi: psikolojik güçlendirmenin aracı rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1348 - 1372. doi:<https://doi.org/10.15869/itobiad.839315>
- Başer, Z. (2006). *Aileden algılanan sosyal destek ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi(üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Baştürk, D. (2002). *Orta öğretim kurumlarındaki öğrencilerde algılanan sosyal desteğin akademik başarıya etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bayhan, P. ve Öz, S. (2022). Ebeveynlerin pandemi sürecindeki deneyimlerinin incelenmesi: Nitel bir çalışma. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 5(9), 14-31. doi: 10.36731/cg.1061800
- Bektaş, M., ve Karagöz, Ş. (2020). Mutluluk ve yalnızlık düzeylerinin demografik değişkenler temelinde incelenmesi: Finlandiya Örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (19. Uluslararası İşletmecilik Kongresi Özel Sayısı), 412-435. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1467246> adresinden alındı.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Christenfeld, N., Gerin, W., Linden, W., Sanders, M., Mathur, J., Deich, J. D. ve Pickering, T. G. (1997). Social support effects on cardiovascular reactivity: is a stranger as effective as a friend? *Psychosom Med*, (59), 388-398. doi: 10.1097/00006842-199707000-00009
- Çaykuş, E. ve Mutlu Çaykuş, T. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirme yolları: ailelere, öğretmenlere ve ruh sağlığı uzmanlarına öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 95-113. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1128102> adresinden alındı
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları* (5. Baskı b.). Ankara. doi:10.14527/9786055885670
- Demirel, Y.ve Yücel, M. (2017). Sosyal destek ve psikolojik güçlendirmenin duygusal tükenmişlik üzerine etkisi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 310-321. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/361253> adresinden alındı
- Demirtaş, A.S. (2007). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile stresle başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575. doi:10.1037/0033-2909.95.3.542
- Diener, E. (2000). Subjective well-being. The science of happiness and a proposal for a national index. [Electronic version]. *American Psychologist*, 55(1), 34-43. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.34>
- Doğan, T.ve Akıncı Çötök, N. (2011). Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formunun Türkçe Uyarlaması:. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 165-172. <https://www.acarindex.com/pdf/3336-932.pdf> adresinden alındı.
- Dülger, Ö. (2009). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ile karar verme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Eker, D., Akar, H. ve Yıldız, H. (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği'nin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 17-25. <https://toad.halileksi.net/olcek/cok-boyutlu-algilanan-sosyal-destek-olcegi-2/> adresinden alındı.
- Gencer, G. ve Gencer, K. (2021). Karşılaştırmalı Bir Çalışma: Covid-19 pandemisinde sonra mutluluğu etkileyen faktörlerin analizi. *Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 185-196. <https://www.acarindex.com/pdfs/444800> adresinden alındı.
- Gezer, T. ve Aysan, Ü. (2023). Sosyal Politikaların Mutluluk Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 30(1), 179-196 . doi: 10.18657/yonveek.1212965
- Günlü, A. (2022). Covid-19 döneminde algılanan sosyal destek ile pozitif duygu arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 141-158. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1939271> adresinden alındı
- Işık, Ş. ve Üzbe Atalay, N. (2019). Ergen Mutluluk Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik çalışması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(3), 673-696.
- Jordan, J. (2008). Recent Developments in Relational-Cultural Theory. *Women & Therapy*, 31(2-4), 1-4. doi: 10.1080/02703140802145540
- Kapıkıran, Ş. ve Özgüngör, S. (2009). Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 21-30. https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_30238/cogepderg-16-21.pdf adresinden alındı
- Karakayalı Ay, Ç., Yıldırım, M. ve Benli, T. E. (2022). Adölesanlarda COVID-19 tükenmişliğinin mutluluk düzeylerine etkisi. *Journal of Infant, Child and Adolescent Health*, 2(1), 21–36. <https://jicah.com/index.php/pub/article/view/19>
- Karal, E. ve Biçer, B. (2020). Salgın hastalık döneminde algılanan sosyal desteğin bireylerin psikolojik sağlamlığı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 129-156. doi:https://doi.org/10.20493/birtop.726411
- Kuzucu , Y., Gülcü, M., Adalı , E. ve Özer, E. (2020). Ergenlerde benlik saygısı ve sosyal desteğin depresyon semptomlarıyla ilişkisi: yaşamamaçlarının aracılıkrolü. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 79-106. doi:https://orcid.org/0000-0002-1896-7362.
- Leathers, S. J., Kelley, M. A. & Richman, J. A. (1997). Postpartum depressive symptomatology in new mothers and fathers: parenting, work, and support. *J Nerv Ment Dis*, 185(3), 129-139. doi: 10.1097/00005053-199703000-00001.
- Mahon, N.E., Yarcheski, A. & Yarcheski T.J. (2005). Happiness As Related To Gender And Health In Early Adolescents. *Clinical Nursing Research*, 14(2), 175– 190. doi: [10.1177/1054773804271936](https://doi.org/10.1177/1054773804271936)
- Okanlı, A. (1999). Hemşirelik öğrencilerinin aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişki.(Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Okun, M. A., Stock, W. A., Haring, M. J. & Witter, R. A. (1984). Health And SWB: A Meta-Analysis. *Journal of Aging and Human Development*, 19(2), 111- 132. doi: 10.2190/QGJN-0N81-5957-HAQD
- Öncü, S. (2021). Covid-19 Pandemisinin ergenler üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Edu 7: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(13), 18-35. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/edu7/issue/67809/1008401> adresinden alındı.
- Özer, G. (2009). *Öz-Belirleme Kuramı çerçevesinde ihtiyaç doyumu, içsel güdülenme ve bağlanma stillerinin üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarına etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öztosun, A. (2018). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ve sosyal dışlanma deneyimlerinin internet bağımlılığını yordayıcılığı.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Park, N. (2004). The role of subjective well-being in positive youth development. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 25-39. doi: 10.1177/0002716203260078.
- Polat, Y. ve Kılıç, Y. (2022). Covid-19 döneminde mutluluk ile mutluluğun temel belirleyicileri ilişkisi: isparta örnekleme üzerinden değerlendirme. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 14(2), 176-202. doi:10.55827/ebd.1141852

- Rask, K., Kurki, P. & Paavilainen, E. (2003). Adolescent subjective well-being and family dynamics. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 17(1), 129-138. doi: [10.1046/j.0283-9318.2002.00118.x](https://doi.org/10.1046/j.0283-9318.2002.00118.x)
- Sağlam, S. (2007). *Lise öğrencilerinin anne-baba iletişimlerinin anne-babadan algılanan sosyal destek ve algılanan anne-baba tutumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Saygın, Y. (2008). Üniversite öğrencilerinin , sosyal destek , benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Seligman, M. E. P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5–14. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5>
- Shinn, D. C. (1986). Education and the quality of life in Korea and the United States: A Cross-Cultural Perspective. *Public Opinion Quarterly*, 50(1), 360-370. doi: 10.1086/268989
- Soylu, Ö. (2002). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin ailelerinden sosyal destek algılayıp algılamama durumlarına göre psikolojik belirtiler yönünden incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Suldo, S.M., Friedrich, A., White, T., Farmer, J., Minch, D. & Michalowski, J. (2009). Teacher Support and Adolescents' Subjective Well-Being: A Mixed-Methods Investigation. *School Psychology Review*, 38(1), 67-85. doi: [10.1080/02796015.2009.12087850](https://doi.org/10.1080/02796015.2009.12087850)
- Şahin, G. (2011). *Üniversite öğrencilerinin kendini açma, öznel iyi oluş ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Tıraş, Z. ve Arslan, E. (2013). Ergenlerde sosyal yetkinliğin, algılanan sosyal destek açısından incelenmesi. *Elementary Education Online*, 12(4), 1133-1140. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/90453> adresinden alındı
- Turgut, G. (2021). *Mutluluk ve çevre kalitesi üzerine bir inceleme*. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Türkdoğan, T. (2010). *Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin öznel iyi oluş düzeyini yordamadaki rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Ünal, A. Ö. ve Şahin, M. (2013). Lise öğrencilerinin yaşam doyumlarının bazı değişkenlere göre yordanması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 2(3), 46-63. <http://cije.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/4276/57609> adresinden alındı.
- Yavuz, Ç. (2006). *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma hali, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özellikleri: karşılaştırmalı bir çalışma*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, İ. (1994). Akademik başarı düzeyleri farklı olan lise öğrencilerinin bazı değişkenlere göre sosyal destek düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(10), 33-45.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi güvenirliği ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1180-published.pdf> adresinden alındı
- Yıldırım, İ. (2004). Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Revizyonu. *Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 221-236.
- Yıldırım, İ. ve Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25), 224-234 . <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/87880> adresinden alındı

EXTENDED ABSTRACT

Individuals may be shaken when faced with challenging life events and may seek support from various sources in order to regain balance. Some of these sources can be social support resources such as family, friends and teachers. At the same time, people may also evaluate life negatively during critical life periods. Especially when traumatic events occur along with developmental crises, individuals' wellbeing, i.e. happiness level, may be negatively affected. At such times, the social support perceived by the individual who feels lonely can be healing and happiness-inducing (Ünal & Şahin, 2013).

During the interviews with students during both the quarantine and the disease period of the Covid-19 pandemic period, it was observed that students felt helpless in loneliness and uncertainty. It was understood that some students did not meet with anyone, did not share their feelings and thoughts and avoided communicating with their close circles. Despite everything, it was also observed that there were students who were able to continue their routines and stay connected with their environment. The fact that individuals who maintain their social relations, even from a distance, feel better can positively affect their happiness levels. It is predicted that knowing the factors that contribute to the well-being of adolescents during the trauma (Covid-19 pandemic) process will make important contributions to the healing processes of individuals, and the feelings they feel about their experiences related to the variables examined will also be important in terms of happiness and perceived social support levels.

In this study, it was aimed to examine the level of social support and happiness levels perceived by adolescents in the Covid-19 process according to various variables. Considering that it may be related to perceived social support and happiness variables, it was foreseen that knowing how much the independent variables examined are related will contribute to the psychology, happiness levels and the development of social relationships of individuals in adolescence. In these days when social relations are decreasing, people communicate by keeping their distance, there are communication breakdowns, and interpersonal relationships are damaged, it is important to determine and describe how the issues that are important in the lives of individuals such as happiness and perceived social support are affected by what kind of variables. From this point of view, it is considered important to examine the perceived social support and happiness levels of adolescents according to their school types, grade levels, parental relationship status, social security status, general attitudes of parents, residential areas where they spend their lives, and parental education status.

The design of this study is descriptive research designed in the relational survey model. Relational research is a type of research in which the relationship between more than one variable is examined without intervention (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2008).

In this study, the "Demographic Information Form" created by the researcher was used to determine the characteristics of the participants. "Adolescent Happiness Scale (AHS)" was used to determine the happiness levels of the participants and "Perceived Social Support Scale-R (PSSS-R)" was used to determine their perceived social support levels.

In this study, when the social support and happiness levels perceived by adolescents in the Covid-19 process were examined in terms of gender, a significant differentiation was found in the level of happiness and the level of social support perceived from friends and teachers. In this differentiation, it is seen that males have higher levels of happiness in this process and at the same time, males stated that they perceived more "social support" from teachers and friends. Again, when the level of social support and happiness levels perceived by adolescents in the Covid-19 process were examined according to the

type of school they attended, it was found that the happiness scores of those who studied at the social sciences high school were higher, the perception of social support perceived from family and friends was higher in those who studied at vocational high school, and the perception of social support perceived from teachers was higher in students who studied at science high school. Looking at the happiness levels of adolescents in terms of grade levels, it was found that the happiness levels of students studying at the 9th grade level were higher. In terms of perceived social support, it was observed that individuals in the twelfth-grade level stated that they received more support from their families. It was found that the happiness levels of adolescents in the Covid-19 process were higher in those who were married and had parents living together. Considering the results of the current research, it was found that there was a significant difference in all dimensions of happiness and social support levels according to the social health status variable. The highest scores were found in individuals with Bağ-Kur social health insurance and the lowest scores were found in those without health insurance. The happiness level of adolescents in the Covid-19 process and the social support they perceived in the Covid-19 process were found to be higher in those with a protective parental attitude according to the general attitude of the parents. When the happiness levels of adolescents in the Covid-19 process were examined according to the place of residence, it was seen that those living in the city center had higher scores.